

Sèrie “Educació mediàtica per a una ciutadania crítica”

Temporada 03. Periodisme i educació mediàtica

1.- Títol i autoria

Unitat temàtica nº 5

Com es finança el periodisme?

Vanessa Roger Monzó, Universitat de València

2.- Duració del vídeo

7 minuts

3.- Contingut del vídeo

En esta unitat s'exposen les principals característiques del periodisme del segle XXI. Es defineixen les peculiaritats que ha de tindre un professional del sector periodístic contemporani, marcat per la immediatesa de la informació i la necessitat de verificar les dades.

Es determinen els beneficis derivats de la irrupció d'internet i les xarxes socials i les ferramentes d'intel·ligència artificial aplicades al periodisme, així com dels problemes i desafiaments als quals s'enfronta.

S'examinen les diferents vies de finançament del periodisme actual, que ha deixat de tindre en la publicitat la seua principal font d'ingressos. D'esta manera, es constata que una de les tendències actuals és la cerca de models de negoci més sostenibles, com el finançament dual, que combina ingressos per publicitat amb subscripcions i contingut premium. A més, el micromecenatge ha guanyat popularitat com una manera de finançar projectes periodístics i mitjans de comunicació independents.

Per part seua, el finançament privat i públic també ha jugat un paper important en la supervivència d'alguns mitjans de comunicació. Estos fluxos de finançament poden ser objecte de crítiques per la seua possible influència en la independència editorial i la llibertat d'informació.

4.- Objectius de la Unitat Temàtica

- Entendre el canvi del model periodístic en el segle XXI.
- Comprendre els reptes i oportunitats que representa la tecnologia digital i la Intel·ligència Artificial en els mitjans de comunicació.
- Identificar els principals problemes als quals s'enfronta la professió periodística en l'actualitat.
- Conèixer les diferents vies de finançament del periodisme contemporani.

5.- Activitats d'aula

A continuació, es suggereixen diverses activitats per a implementar a l'aula. El material proposat pot ser substituït o adaptat en funció del curs.

Activitat 1.- Visionat de la pel·lícula *Spotlight* (Tom McCarthy, 2015)

Repte: identificar el procediment de treball en el periodisme d'investigació, així com el tipus de fonts que empen els periodistes i els conflictes d'interessos entre les parts implicades.

Activitat 2.- Lectura del llibre (o d'alguns capítols) *El Director* (David Jiménez, 2019). Per exemple, el capítol *VIII. Els Acords* sobre el finançament que obtenen els mitjans de comunicació des de les grans empreses privades.

Repte: conèixer els conflictes d'interessos en els mitjans de comunicació derivats de la seua dependència econòmica respecte al finançament de les grans empreses. També pot extrapolar-se al finançament públic.

Una altra opció és el visionat del documental [Pagant per anar a la guerra](#) (7 minuts) i conèixer els problemes de finançament d'un periodista freelance.

Activitat 3.- Creació de continguts audiovisuals mitjançant IA generativa

Repte: generar un butlletí informatiu presentat mitjançant un avatar virtual.

Per a generar el presentador virtual es necessiten les següents ferramentes gratuïtes:

Un compte de Gmail (gratis) per a Iniciar sessió en:

–ChatGPT 4o (gratis) per a generar un avatar i un text

–HeyGen (versió gratuïta) per a animar l'avatar (opció AI Studio).

El vídeo resultant pot editar-se amb una ferramenta com Premiere o DaVinci, si bé HeyGen permet incorporar veu (en Script), textos, icones i música (en Elements) i transicions (en les diferents pistes d'imatge, textos, icones i música).

Nota: l'avatar també pot triar-se des de la pròpia plataforma de HeyGen.

Al seu torn, el vídeo pot ser un contingut d'una pàgina web d'elaboració col·laborativa similar a un periòdic digital, realitzada mitjançant una ferramenta de Teams (SharePoint Pages), Canva o una aplicació convencional per a crear websites (per exemple, Webnode, en la versió gratuïta).

Activitat 4.- Debat a l'aula. Arguments a favor i en contra de la IA en el periodisme

Repte: Reflexionar sobre els desafiaments i beneficis que planteja la IA aplicada al periodisme. En l'apartat Referències s'inclouen enllaços sobre esta temàtica per a identificar arguments a favor i en contra.

6.- Recursos addicionals

Associació de Periodistes Europeus (2024). La IA i el seu impacte al periodisme. <https://www.apeuropeos.org/la-inteligencia-artificial-y-su-impacto-en-el-periodismo-tradicional/>

Blanco (2023). Com que la gent no s'havia de subscriure als diaris. <https://juancarlosblanco.es/2023/10/03/suscripciones-medios-de-comunicacion/>

Digital News Report (2023). [INFORME EJECUTIVO | DIGITAL NEWS REPORT 2023: El periodismo afronta los retos de la confianza y el interés ante los nuevos referentes | Digital News Report España 2023 \(DNR\): informe de noticias digitales en español](#)

García Avilés, J.A. (2024). Intel·ligència humana, estupidesa artificial: adéu al periodisme tal com el coneixem <https://mip.umh.es/blog/2024/02/06/inteligencia-humana-estupidez-artificial-adios-al-periodismo-tal-y-como-lo-conocemos/>

Grupo Fórmula (2023). Coneix Nat, la primera conductora generada per IA a Llatinoamèrica [|El futuro llegó! Conoce a Nat, la primera conductora generada por IA en Latinoamérica \(youtube.com\)](#)

Informe Reuters (2022). <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/journalism-media-and-technology-trends-and-predictions-2022>

Marcos, N. (2024). El País, 22 de marzo. [Así se hizo Alba Renai, la 'influencer' virtual que presenta un programa sobre 'Supervivientes': "No ha venido a quitar el trabajo a nadie" | Televisión | EL PAÍS \(elpais.com\)](#)

Marzal Felici, Javier; López-Olano, Carlos y Soler Campillo, Maria (2021). *Participación ciudadana y medios de comunicación públicos 1: Conceptos y teorías*. Valencia: Tirant Lo Blanch. Disponible en: <https://dialnet.unirioja.es/servlet/libro?codigo=851180>

Ministerio de Hacienda (2024). [Plataforma de Contratación del Sector Público \(contrataciondelestado.es\)](#)

Observatorio de Medios – UCA (2023). Mapa del periodismo digital d'España. <https://observatoriodemedios.uca.edu.ar/mapa-del-periodismo-digital-de-espana/>

Pagando por ir a la guerra (2012). [Pagando para ir a la guerra \(youtube.com\)](#)

Prodigioso Volcán (2024). Inteligencia Artificial (IA) per als periodistes <https://www.prodigiosovolcan.com/sismogramas/ia-periodistas/>

The Conversation (2023). Intel·ligència artificial i periodisme: qui guanya i qui perd a les redaccions? <https://theconversation.com/inteligencia-artificial-y-periodismo-quien-gana-y-quien-pierde-en-las-redacciones-212511>

Vidal Carretero, Antoni (2023). *El último periodista. La inteligencia artificial toma el relevo*. Barcelona: Marcombo.

Xinhuanet (2018). El primer presentador de notícies d'IA del món fa "el seu" debut a la Xina. [World's first AI news anchor makes "his" China debut - Xinhua | English.news.cn \(xinhuanet.com\)](#)

Eines de IA aplicades al Periodisme

Etapa de preproducció de la informació

Colibri.ai	https://colibri.ai/	Transcripció d'entrevistes i de reunions virtuals. Genera resums.
SpeechText.ai	https://speechtext.ai/	Transcripció d'entrevistes, podcasts i videoconferències. Genera subtítols per a vídeos.
Sonix.ai	https://sonix.ai/	Transcripció, traducció i subtitulació automàtica de fitxers d'àudio i vídeo.
Descript	https://www.descript.com/	Editor de vídeo i podcast que transcriu àudio a text i converteix text en àudio.

Etapa de producció de la informació

GClaude IA	https://chat.openai.com/	Genera textos i imatges. Associat a Dall-E
Dall-E	https://openai.com/dall-e-3	Generació d'imatges
Stable Diffusion	https://stability.ai/	Generació d'imatges
Firefly Adobe	https://firefly.adobe.com/	Generació d'imatges

Gabrielle	https://www.narrativa.com/	Interpreta dades d'estadístiques i genera notícies (escrites i sonores) a temps real. Plataforma d'IA a RTVE, El Confidencial, SPORT, L'Espanyol i El Periódico
-----------	---	---

Etapa de distribució de la informació

SocialFlow	https://piano.io/es/product/socialflow/	Optimitza la publicació de continguts a les xarxes socials.
SeoTube - vidIQ Vision (Ai Coach)	https://vidiq.com/es/chat/	SEO continguts de YouTube.

8.- Fitxa tècnica del vídeo

Direcció de projecte: Javier Marzal Felici; Marta Martín Núñez; Teresa Sorolla Romero

Producció: Roberto Arnau Roselló y Antonio Loriguillo López

Guió i realització: Vanessa Roger Monzó

Presentadors: Lara Piñana y Vicent Moya

Equips audiovisuals i plató: Laboratori de Ciències de la Comunicació UJI

Direcció de fotografia: Juan Plasencia García

Edició i postproducció: Claudia Ferrando Paulo

Ajudant de postproducció: Rubén Nieto González

Supervisió de muntatge: Jordi Montañana

Direcció d'art: Daniel Zomeño

Grafisme i efectes de postproducció: Adam Brenes, Micrea Film Projects S.L.

Revisió lingüística: Grup d'Investigació I.T.A.C.A.-UJI

Imatges: Artgrid, À Punt Mèdia

Música: Artlist

Amb la col·laboració de: Universitat de València, Universitat Jaume I, À Punt Mèdia, CEFIRE de Castelló de la Conselleria d'Educació de la Generalitat Valenciana

Una producció del: Laboratorio de Ciencias de la Comunicación, UJI

Amb el suport de: Càtedra Interuniversitaria de Anàlisi y Prospectiva Audiovisual en la Universitat Jaume I del Consell de l'Audiovisual de la Comunitat Valenciana, Càtedra RTVE-UJI "Cultura Audiovisual i Alfabetització Mediàtica" i Projecte de Recerca "Alfabetització mediàtica als mitjans de comunicació públics" (AMI-EDUCOM) PID2022-1288NB-I00, finançat pel Ministeri de Ciència, Innovació i Universitats i l'Agència Estatal de Recerca.

